

MEMÒRIA DEL PROJECTE

“Impuls de la Participació de la
Infància i la Joventut en la
Governança de les Entitats
Socials”

PINCAT, 2017

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ CONCEPTUAL	2
2. OBJECTIUS DEL PROJECTE	7
3. FULL DE RUTA DEL PROCÉS	8
4. CONFIGURACIÓ DEL GRUP PROMOTOR	10
5. JORNADA FORMATIVA I DE REFLEXIÓ	12
6. RECOLLIDA D'INFORMACIÓ PRÈVIA: QÜESTIONARI	13
7. PRIMERA TROBADA D'INFANTS I JOVES	18
8. SEGONA TROBADA D'INFANTS I JOVES	46
9. DEU RECOMANACIONS DE LA PINCAT PER POTENCIAR LA PARTICIPACIÓ DELS INFANTS I JOVES EN LA GOVERNANÇA DE LES ENTITATS SOCIALS	61

1. INTRODUCCIÓ CONCEPTUAL

L'any 2013 es va signar el Pacte per a la Infància de Catalunya. Des de la PINCAT es va assumir el compromís de promoure la participació activa dels infants i joves a la governança de les entitats socials d'infància. Aquest document és el recull del procés participatiu que es va endegar a les entitats i serveis que van decidir adherir-se, i presenta els diferents projectes que es van impulsar amb l'ajut dels infants i joves implicats.

El document aporta deu idees força a tenir present per qualsevol entitat o servei que vulgui generar processos de participació amb infants i joves en relació a la governança, i vol ser un recull de bones pràctiques que facilitin accions encaminades a potenciar que la infància no només participi de les activitats que des de les diferents entitats s'ofereixen sinó que, a més a més, en formin part de les mateixes.

1.1. Què entenem per participació?

Entenem per participació el dret que té la ciutadania per implicar-se en l'elaboració, seguiment i avaluació de les polítiques públiques, així com de poder construir i fer aportacions pel canvi i la millora de la comunitat.

Els ciutadans i les ciutadanes poden treballar de manera individual o col·lectiva a través de les entitats, context en el qual han de poder expressar-se, opinar i suggerir idees, canvis de millora, etcètera. En definitiva, ajudar a la transformació social.

Els infants són considerats per l'actual Llei 14/2010, del 27 de maig, dels Drets i les Oportunitats de la Infància i l'Adolescència de Catalunya¹ i per la Convenció dels Drets de l'Infant de l'Assemblea General de les Nacions Unides del 20 de novembre del 1989², com a subjectes de ple dret i, per tant, com a ciutadans/es del present.

Voldríem destacar, en particular, els articles següents de la Convenció dels Drets de l'Infant, perquè són els que sustenten el dret a la participació dels infants:

- **Article 12:** "Els Estats part garantiran a l'infant que estigui en condicions de formar-se un judici propi, el dret d'expressar lliurement la seva opinió en tots els afers que afectin a l'infant, tenint en compte degudament les opinions de l'infant, en funció de l'edat i maduresa de l'infant."
- **Article 13:** "L'infant tindrà dret a la llibertat d'expressió; aquest dret inclourà la llibertat de cercar, rebre i difondre informacions i idees de tot tipus, sense consideració de fronteres, ja sigui oralment, per escrit o impreses, en forma artística o per qualsevol altre mitjà escollit per l'infant."
- **Article 14:** "Els Estats part respectaran el dret de l'infant a la llibertat de pensament, de consciència i de religió."

---

¹ Font: Llei 14/2010, del 27 de maig, dels Drets i les Oportunitats de la Infància i l'Adolescència de Catalunya (Parlament de Catalunya, 2017). Recuperat a: <http://www.parlament.cat/document/nom/TL115.pdf>

² Font: Convenció dels Drets de l'Infant de l'Assemblea General de les Nacions Unides. Resolució 44/25 de novembre de 1989 (UNICEF, 2013). Recuperat a: https://old.unicef.es/sites/www.unicef.es/files/recursos/CDN_CAT_2013_CDN.PDF

- **Article 15:** “Els Estats part reconeixen els drets de l’infant a la llibertat d’associació i a la llibertat de celebrar reunions pacífiques.”

Per tant, els infants, com a ciutadans, tenen dret a participar de les entitats, especialment en aquelles que treballen per a la infància, i poder formar part de les mateixes. Aquest “formar part” comporta tenir en compte la seva opinió (idees, propostes de millora, etcètera), en els processos decisoris de la governança d’aquestes entitats.

1.2. Què entenem per participació de la infància i la joventut?

Entenem la Participació de la Infància i la Joventut³ com “una experiència personal i col·lectiva que permet implicar-se en projectes socials, que afavoreixen el desenvolupament socioeducatiu, la construcció de valors i l’exercici de la ciutadania activa, mitjançant la deliberació i acció compromesa en aquells temes que els preocupen i senten com a propis”⁴ (Novella i Trilla, 2014).

Fomentar la participació dels nens i les nenes implica escoltar-los i compartir amb ells com analitzen el món en el que viuen, i com proposen millorar-lo: “*Cualquier niño o niña de cualquier lugar debería tener la oportunidad de poder ser escuchado porque, como bien dicen ellos, no son parte del problema, son parte de la solución*” (UNICEF, 2015).

---

³ A partir d’aquesta pàgina, “Participació”

⁴ Font: Novella, A. M; Trilla, J.: Participació Infantil i Construcció de la Ciutadania. Ed. Grao: Barcelona, 2014

1.3. Què entenem per governança d'una entitat?

La governança és l'estructura de relacions que s'estableixen entre diferents actors per a la presa de decisions en els afers col·lectius d'una entitat, és quelcom que permet el govern de l'entitat.

La governança inclou el sistema de regles formals i informals que regeixen les relacions entre els actors, així com la definició d'aquests actors. La governança també descriu un esquema de funcionament, i és el marc on s'ha de definir des de la missió, fins al pla estratègic de l'entitat, sense oblidar l'àmbit econòmic que fa possible des de l'activitat de l'entitat, fins la seva pròpia existència.

Podem trobar diferents models de governança amb diferents nivells i estructures. Ha d'haver-hi espai suficient per representar a tots els actors que tenen a veure amb una entitat. Per tant, els infants, en tant que actors, haurien de poder tenir el seu paper en el model de governança.

1.4. Formes de Participació en la governança d'una entitat

Si fem servir com a referència els models de participació que es descriuen al llibre "Participació infantil i construcció de la ciutadania" (Novella i Trilla, 2014), hauríem de parlar de quatre formes de participació:

- *Participació simple:*

Un exemple d'aquesta participació a les entitats seria quan els infants fan les activitats que els proposem. No deixa de ser un nivell de participació, però les seves accions no tenen repercussió directa a la

governança; són subjectes passius i segueixen les indicacions. Tot i que aquesta forma de participació no afecta a la governança d'una entitat, la descrivim perquè pensem que la participació simple es garanteix en totes les entitats que treballen amb la infància.

- *Participació consultiva:*

Els nens i les nenes intervenen opinant sobre aspectes que estan definits i els interessa. Un exemple d'aquest nivell de governança seria aquelles entitats que compten amb l'opinió dels infants per decidir les programacions d'activitats. En aquest nivell poden haver mecanismes regulats de participació interna com, per exemple, assemblees de grup. En qualsevol cas, però, la opinió dels infants no té perquè ser vinculant.

- *Participació projectiva:*

En aquest nivell els infants no només opinen, sinó que executen propostes, projectes i són encara més actius que al nivell anterior. En el cas de la governança d'una entitat podria ser que els infants, davant d'un tema concret, el poguessin analitzar, proposessin accions concretes, les dissenyessin i les impulsessin; formar part d'una comissió d'infants amb objectius clars i amb unes funcions construïdes des dels propis infants amb impacte real sobre el funcionament de l'entitat.

- *Metaparticipació:*

En aquest nivell els infants demanen, exigeixen espais de participació. Els infants adopten una actitud reflexiva sobre la seva pròpia participació. A nivell de governança podria ser que els infants discutissin sobre la participació d'ells a la pròpia entitat.

Aquestes quatre formes de participació es poden entrecreuar, suposant un aprenentatge gradual pels infants els quals poden passar per aquests quatre nivells.

2. OBJECTIUS DEL PROJECTE

2.1. Objectiu General:

Aconseguir que els infants participin en la governança de les entitats, tenint en compte que poden haver diferents nivells a desenvolupar.

2.2. Objectius Específics:

- a) Analitzar i ajudar a fer la reflexió sobre quines formes de participació infantil de les descrites, tenim en la governança de les nostres entitats
- b) Establir els requisits mínims per fer possible la participació dels infants en la governança de l'entitat, tenint en compte les realitats (heterogeneïtat) de cadascuna d'elles
- c) Prendre el compromís a cada entitat d'avançar en la implicació dels infants en la governança de les entitats
- d) Compartir i posar en comú les bones pràctiques actuals i les que se'n derivin del treball que es faci a partir d'aquest grup de treball

3. FULL DE RUTA DEL PROCÉS

---

a) Abril- Juny 2015:

Es va convocar a les entitats membres de la PINCAT interessades en formar part d'aquest projecte. Amb les entitats que van respondre, es va configurar un Grup Promotor per tal de treballar d'acord amb les diferents accions a desenvolupar.

El 28 d'abril de 2015 els membres del grup promotor van tenir l'oportunitat de compartir una sessió de treball sobre participació infantil de la mà d'Anna Maria Novella, professora de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona (UB) i docent del Màster en Educació per a la Ciutadania i en Valors de la UB.

Posteriorment es va fer l'enviament a les entitats participants d'un qüestionari sobre "participació de la infància i la joventut", per tal de conèixer les experiències existents en relació al tema a tractar i tenir una idea del punt del qual partíem.

Finalment, al juny, es va definir el contingut d'una possible jornada sobre governança i participació.

b) Setembre – novembre 2015:

Es va preparar i organitzar la jornada sobre governança i participació:

- Ponència i tallers a fer
- Temes logístics: durada, lloc, etcètera
- Gestió de tot el que va comportar el muntatge de la jornada

c) Novembre 2015:

Es va realitzar la primera trobada d'infants i joves: "Jornada sobre Governança i Participació de la Infància i la Joventut". L'objectiu era parlar sobre la participació en la governança de la seva entitat. Aquesta es va dur a terme l'últim semestre de l'any amb totes les entitats implicades, amb infants, joves i educadors/es. Aquest acte va servir per emmarcar conceptualment la importància de la participació dels infants a la governança de les entitats i per debatre possibles estratègies que n'asseguessin la seva viabilitat.

Cada entitat participant va agafar el compromís d'incorporar algun element nou que facilités la participació. Aquest compromís es va posar en pràctica de desembre a maig de 2016.

d) Desembre - maig 2016:

El grup promotor s'amplia amb la incorporació d'un jove que a la jornada realitzada al novembre va mostrar interès en formar-hi part. Al seu torn, una de les entitats membre comunica que no pot seguir participant del procés: és el cas de la Fundació Pere Tarrés.

Els membres del grup promotor van fer seguiment dins de les seves federacions, de les estratègies de participació acordades i del desenvolupament de les mateixes, fent el recolzament necessari i oportú en cada cas.

Gràcies al seguiment fet, es va proposar una segona trobada per compartir l'evolució dels compromisos assumits per a la millora de la participació a la governança de les entitats socials.

e) Juny 2016:

Segona trobada de totes les entitats implicades per tal de compartir les experiències viscudes. En aquesta trobada es va fer un recull de tots els elements que van ajudar en la millora de la participació en la governança de les entitats.

f) Juliol 2016 - actualitat:

Elaboració d'un document que reculli les conclusions extretes durant tot el procés. Aquest ha de servir perquè entitats que s'animin a incorporar infants i joves a la governança de l'entitat, els ajudi a tenir en compte quins són alguns dels elements d'èxit i, a l'hora, evitar generar processos de participació erronis.

4. CONFIGURACIÓ DEL GRUP PROMOTOR

Per dur a terme el projecte per potenciar la participació dels infants i joves en la Governança de les entitats socials i poder acomplir amb el full de ruta establert, es va crear un grup promotor configurat a partir de membres de les diferents entitats que conformen la Plataforma d'Infància de Catalunya (PINCAT).

Aquest grup ha estat coordinat per Fundesplai, de la mà d'en José Antonio Ruiz i la Susagna Escardibul, sempre respectant el caràcter participatiu del Grup Promotor. A nivell organitzatiu, es va acordar que el grup es reuniria un cop al mes amb la voluntat de fer seguiment de les diferents accions consensuades.

4.1. Funcions del Grup Promotor:

- Fer seguiment i acompanyar a les diferents entitats implicades en el projecte, amb l'objectiu que puguin desenvolupar les accions acordades de forma satisfactòria
- Col·laborar i donar suport en l'organització de les dues trobades amb infants i joves
- Recollir i sistematitzar la informació del procés i treball dut a terme

4.2. Composició del Grup Promotor:

Taula 1:

ENTITAT	REPRESENTANTS
EDUVIC	Pigem, Àlex Ruiz, Carolina
Fundació Champagnat	Garcia, Raúl
Fundació Main	Rodríguez, Ricard
Fundació Resilis	Rieradevall, Jordi De la Hoz, Adrià

FUNDESPLAI	Ruiz, José Antonio Escardíbul, Susagna
INTRESS	Salomó, Eva Gòmez, Lluís
MEG	Maristany, Clara Ruiz, Pol
FEDAIA*	Vilella, Marta
Fundació Pere Tarrés**	López, Carles
Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya	Albareda, Anna Carné, Xènia

*FEDAIA acaba delegant la representació al grup a les seves entitats de primer nivell

** La Fundació Pere Tarrés abandona el grup per qüestions de disponibilitat

5. JORNADA FORMATIVA I DE REFLEXIÓ

Des del grup promotor es tenia molt clar que era necessari animar a les entitats per tal de poder avançar d'acord amb l'objectiu del projecte. Tot i així, les accions – com es faria- encara no estaven concretades.

Per poder debatre sobre la participació activa dels infants i joves en la governança de les entitats i per poder començar a construir una idea de com es podien encaminar les accions a seguir, vam comptar amb l'ajut de la

Universitat de Barcelona, en concret, de la professora Anna Maria Novella, docent del Departament de Teoria e Història de l'Educació (Facultat de Ciències de l'Educació), especialista en processos de participació infantil.

El grup promotor va poder participar d'una sessió formativa que va servir per recordar els fonaments de la participació activa dels infants i d'on vam extreure un seguit d'idees que havíem de tenir en compte durant el desenvolupament del projecte:

- Els infants havien de començar a participar conjuntament de la creació del projecte, per tant, els havíem de poder incorporar el més aviat possible
- El grup promotor havia de donar la possibilitat als infants i joves implicats en formar part d'aquest grup
- Quan parlàvem de governança podien cabre-hi moltes coses, però havíem de ser valents i anar una mica més enllà de les coses habituals, per tant, calia poder ser creatius i valents en les propostes

A partir d'aquesta jornada de reflexió vam començar a construir un procés de participació que ens portaria a l'elaboració d'un qüestionari per conèixer la realitat de les entitats socials de la PINCAT en aquest àmbit.

6. RECOLLIDA D'INFORMACIÓ PRÈVIA: QÜESTIONARI

Per tal de desenvolupar el projecte vam passar un qüestionari entre les entitats que es volien implicar en aquest. A continuació us presentem el resultat del qüestionari.

6.1. Entitats que van respondre al qüestionari

- AFANOC
- Associació Educativa Itaca
- Centre Esplai Quirro Blau
- Casal dels infants
- Centre d'Esplai El Nus
- Centre d'Esplai Giravolt
- Centre Esplai El Raconet
- Club d'Esplai Bellvitge
- Club d'Esplai El Tricicle
- Club d'Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet
- Club Infantil Juvenil San Feliu - Sant Ildefons
- Creu Roja Joventut
- ECOM
- EDUVIC
- Esplai Eixida
- Esplai Espurnes
- Esplai FontSanta-Fatjó
- Centre Esplai La Florida
- FEDAIA
- Fundació Champagnat
- Fundació Idea
- Fundació MAIN
- Fundació Pere Tarrés
- Fundació Resilis
- Fundesplai
- IINTRESS Tarragona: CRAE Voramar
- INTRESS Barcelona: Centre d'Acolliment i Urgència Josep Pallach
- INTRESS Barcelona: Espai Matern-infantil l'Eixample
- Llars Infantils Casa de Sant Josep

6.2. Resultats del qüestionari

Diapositiva 1:

A) Dades generals. Resultats agregats

ENTITATS PRIMER NIVELL:	ENTITATS SEGON NIVELL:
■ Nº d'entitats que han respòs: 23 ■ Tipus de serveis: - Esplais - Cau/Agrupament - Casals d'infants - Centre obert - CRAE - Centre d'Acolliment - Altres ■ Atenció a: - Només a infants: 2 - Només a adolescents: 0 - Infants i adolescents: 21 ■ A quants infants i/o adolescents atén: - Menys de 20: 1 - Entre 20 i 50: 2 - Entre 50 i 100: 1 - Entre 100 i 150: 1 - Més de 150: 18	■ Nº d'entitats que han respòs: 5 □ FEDAIA □ FUNDACIÓ PERE TARRÉS □ ECOMI □ FUNDACIÓ MAIN (FEDAIA, ECAS) □ FUNDESPLAI ■ Tipus de serveis: Entitats d'infància ■ Atenció a: - Només a infants: 0 - Només a adolescents: 0 - Infants i adolescents: 5 ■ A quants infants i/o adolescents atén: - Menys de 20: 0 - Entre 20 i 50: 0 - Entre 50 i 100: 0 - Entre 100 i 150: 0 - Més de 150: 5

Font: Elaboració pròpia a partir del Qüestionari participació infantil, 2015

Diapositiva 2:

ENTITATS PRIMER NIVELL:	ENTITATS SEGON NIVELL:
A) Dades generals. Mecanismes i canals de participació generals existents a les entitats. ■ Assembles. ■ Xarxes Socials. ■ Reunions/ jornades. ■ Eleccions/ enquestes. ■ Consells. ■ Comissions. ■ Grups de Treball Oberts. B) Sobre la participació infantil. Entitats que han dut a terme algun projecte que impliqués la Participació Infantil: SI: 21 NO: 2 → Altres raons.	A) Dades generals. Mecanismes i canals de participació generals existents a les entitats. ■ Taules i espais de participació i debat de les entitats ■ Enquestes/qüestionaris ■ Comissions ■ Grups de treball ■ Juntres (Directiva i Permanent) B) Sobre la participació infantil. Entitats que han dut a terme algun projecte que impliqués la Participació Infantil: SI: 2 NO: 3 → Desconeix què implica la PI i com pot aplicar-se. → Altres raons.

Font: Elaboració pròpia a partir del Qüestionari participació infantil, 2015

Diapositiva 3:

B) Sobre la participació infantil
Projectes duts a terme en relació a la Participació Infantil

ENTITATS PRIMER NIVELL

- **Participació Infantil com a projecte educatiu** del centre: ús quotidià i assembleari.
- **Projecte d'intercanvi/participació**: els infants intercanvien experiències entre ells i/o opinen sobre les activitats fetes o per fer en l'entitat.
- **Organització i elecció** de les activitats per part dels infants i adolescents.
- Participació dels infants i joves a l'hora de decidir sobre com volen els espais i les sales de l'edifici.
- Creació d'**assemblees estables** de caràcter consultiu: espai de presa de decisions dels adolescents per definir llur projecte educatiu individualitzat.
- **Consell** de joves estable.
- **Espais de lleure** per potenciar la metaparticipació.
- Servei de **voluntariat** per als majors de 16 anys.
- **Mecanismes de reunió** amb caràcter parlamentari per als adolescents.

Font: Elaboració pròpia a partir del Qüestionari participació infantil, 2015

Diapositiva 4:

B) Sobre la participació infantil
Projectes duts a terme en relació a la Participació Infantil

ENTITATS SEGON NIVELL

- Projecte per recollir les **opinions i propostes dels infants**.
- Espais de **trobada i reflexió**.
- Celebració d'una **jornada tècnica**.
- Elaboració d'un **informe amb Ana Maria Novella**.
- Proposta educativa; **àgora dirigida als esplais** de la Federació entorn al valor de la participació.
- **Campanya** pel dret al lleure; acció duta pels infants dels esplais i les escoles per reivindicar el seu dret a participar.
- Impuls de **projectes d'APS** com a metodologia de participació en l'àmbit escolar i no escolar.

Font: Elaboració pròpia a partir del Qüestionari participació infantil, 2015

Diapositiva 5:

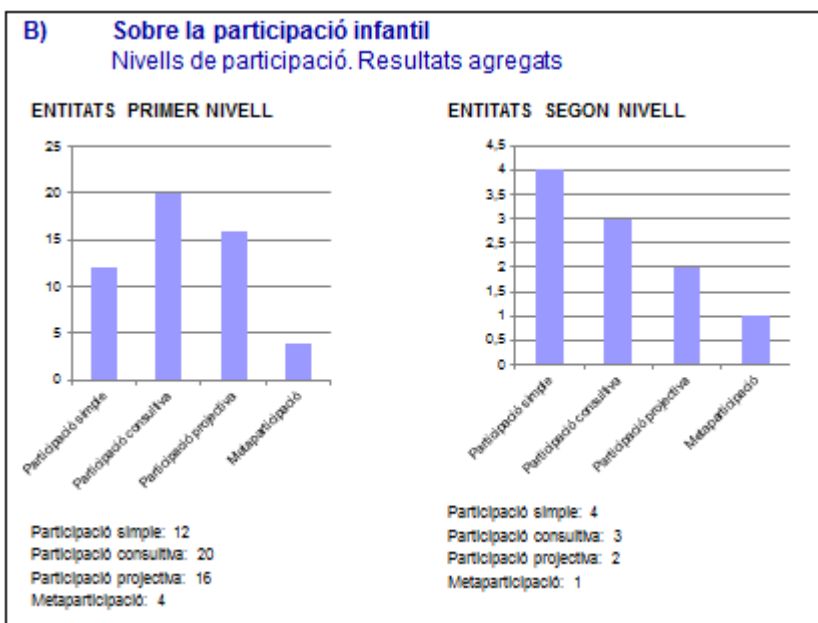
B) Sobre la participació infantil
Existència de mecanismes per fomentar la participació infantil envers a la presa de decisions de l'entitat

ENTITATS PRIMER NIVELL

■ SI: 15 - Assemblees vinculants pels diferents projectes i accions. - Assemblea General Consultiva. - Grups de presa de decisions de reunions setmanals. - Reunions abans i després de les activitats: proposta de les activitats i reflexió sobre els resultats al finalitzar-les. - Consell de Joves dintre dels òrgans de govern de l'entitat. - Consell d'Infants al barri. - Presa de decisions vinculants a partir dels 16 anys.	■ NO: 8 ■ Consideren la possibilitat de crear-ne en un futur: 7 ■ Com s'ho imaginem: - Creant espais de debat i assemblea. - Institucionalitzant un Consell d'Infants. - Infants i adolescents com a representants a la Junta de l'entitat. - Creant un òrgan de representació d'infants i joves.

Font: Elaboració pròpia a partir del Qüestionari participació infantil, 2015

Diapositiva 6:

Font: Elaboració pròpia a partir del Qüestionari participació infantil, 2015

6.3. Conclusions

- Es constata que per a totes les entitats, tant de primer com de segon nivell, el valor de la participació infantil i juvenil esdevé un principi educatiu i d'identitat, i impulsen diferents iniciatives per fomentar el protagonisme actiu dels nois i les noies
- Pel que fa als nivell de participació, sembla que el consultiu i el projectiu és on més es senten identificades les entitats, tot i que també hi ha un nombre important de respostes en el nivell més simple. Per la tipologia d'experiències que es descriuen, aquests nivells es relacionen directament amb el paper del infant en les activitats del centre i no amb experiències més vinculades a la seva participació en la presa de decisions
- Les entitats articulen la participació dels infants a través de diferents mecanismes com ara assemblees o consells. Tanmateix, no s'obté prou informació com per saber si aquests espais es coordinen amb òrgans de decisió de l'entitat i si les decisions que es prenen són vinculants per a les juntes directives de les entitats

7. PRIMERA TROBADA D'INFANTS I JOVES

- **Data:** 28 De Novembre de 2015
- **Lloc:** Palau Macaya (Barcelona)
- **Participants:** 50 infants i joves, i 35 adults

- **Entitats i serveis participants:**

Taula 2

ENTITAT/ SERVEI	ENTITAT DE SEGON NIVELL
AEiG Roger de Flor	Minyons Escoltes i Guies de Catalunya
AEiG Sant Adrià	Minyons Escoltes i Guies de Catalunya
Esplai Mowgli	Fundesplai
Esplai Espurnes	Fundesplai
Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet	Fundesplai
-----	Ordre Hospitalari de Sant Joan de Deu
Fundació Main	FEDAIA
CRAE Elima	Intress
CRAE Petit Príncep	Intress
Residència maternal Antaviana	EDUVIC
Centre d'acolliment Talaia	EDUVIC
CRAE Kairòs	EDUVIC
Servei de Promoció de l'Autonomia i l'Emancipació (Fundació Resilis)	FEDAIA
Centre Obert Compartir (Fundació Champagnat)	FEDAIA
Associació Educativa Itaca	Fundació Pere Tarrés

7.1. Descripció de la primera trobada:

a) Objectius:

- Desenvolupar una trobada on els principals protagonistes fossin els infants, representants de les diferents entitats adherides al projecte
- Presentar experiències desenvolupades o en procés a les diferents entitats que tinguessin a veure amb la participació dels infants en la governança de l'entitat
- Assumir per part de cada entitat adherida un compromís en forma d'objectiu per avançar en la participació dels infants en la governança de l'entitat, en les seves múltiples formes

b) Primera part:

La trobada es va compondre de tres parts. La primera part va ser plenària i es va presentar la Plataforma d'Infància de Catalunya, tot explicant també el pla de treball previst per tot aquell matí.

En aquesta primera part la Professora Anna Maria Novella va fer una introducció entorn el que ha de ser la participació dels infants en la governança de les entitats socials. Volem destacar les següents aportacions:

- "Els infants i joves que esteu aquí teniu coses a aportar per fer millor a la PINCAT i a la vostra entitat, en relació a la vostra participació"

- “Esteu fent història un dia com avui, 28 de novembre de 2015, perquè infants i joves d’entitats diferents es troben per primera vegada per pensar en com canviar la participació a les entitats i, a més a més, ho feu amb els educadors que us acompanyen i que estan disposats a ajudar-vos en aquesta tasca”
- “Aquí ens hem reunit per fer pensar a persones i aquest fet ha de servir per comprometre’ns a fer petites accions que ens ajudin a millorar la vostra participació dins dels vostres grups i en altres entitats. Començarem a canviar les nostres entitats i junts podem canviar els pilars de les vostres entitats”
- “Com ho farem? Cal pensar en dos elements molt importants:
  - ✓ Els nens i les nenes heu de poder començar a dir qui sou. Cal que ens trèiem la mirada adulta per a definir a la infància i que vosaltres comenceu a definir qui sou, perquè és un dret que teniu
  - ✓ Els infants i joves avui lidereu projectes que construïu en espais de diàleg, com l’assemblea. Decidiu coses que tenen a veure amb el grup, però ara us demanen una participació en una esfera que fins ara no heu participat, a l’esfera de poder pensar com volem que sigui la nostra entitat. Això comporta convertir l’entitat en una organització participada on els infants tenen un paper i, junt amb els adults, la lideren”

Font: Imatge extreta de la Primera Trobada. PINCAT, 2015

c) Segona part:

En aquesta segona part de la trobada es van fer tres grups de treball i les entitats participants es van distribuir entre aquests tres espais. D'aquesta manera, la distribució va ser la següent:

Taula 3:

Grup 1	Grup 2	Grup 3
- AEIG Sant Adrià - Esplai Mowgli	- Ordre St. Joan de Deu - Esplai Pubilla Cases - Fundació Main - CRAE Elima - CRAE Petit Princep	- AEIG Roger de Flor - Eduvic - Fundació Resilis - Centre Obert Compartir - Esplai Espurnes - Associació educativa Itaca

El *grup 1* conformat pels infants més petits, de 8 a 11 anys, van participar d'una dinàmica de *rol playing*: Els monitors van traslladar als infants a una illa imaginària, amb pirates i normes, i van poder debatre a partir de les ordres que els pirates anaven donant, sobre els factors limitadors i afavoridors de la participació.

Els *grups 2 i 3* van exposar accions que ja desenvolupen en relació a la participació activa en l'entitat, i després van treballar els factors que limiten i afavoreixen la participació infantil en la governança de les entitats.

A continuació presentem el detall del recull fet a cada grup:

Grup 1

❖ Relator/a i dinamitzador/a: Clara Maristany i Pol Ruiz

❖ Entorn al debat:

Aquest grup d'infants va posar èmfasi en la "Metaparticipació", ja que la finalitat de l'activitat va ser que reflexionessin sobre com participen i què passa quan participen.

Per aconseguir extreure idees i que els infants parlessin i participessin van aparèixer dos pirates (dos monitors) i van comentar que havien descobert una nova Illa i que els infants allà presents eren "els escollits" per crear-la des de 0.

Els hi van deixar un paper mural amb l'Illa Dibuixada i havien de dibuixar i/o escriure allò que acordessin entre tots i totes.

Els monitors que no eren "pirates" feien d'acompanyants però els principals creadors de l'Illa van ser els nens i nenes. Des del primer moment els infants van decidir com es volien organitzar a

l'hora que els pirates assumien els papers "d'afavoridor" i de "limitador" de la participació, respectivament.

- ❖ Pirata limitador de la participació:
  - Només uns infants podran participar (els rossos?)
  - "Això ja està decidit", "això no..."
  - "No hi ha diners per això"
  - "Sou massa petits per això"
  - ...

- ❖ Pirata afavoridor de la participació:
  - Treball en petit grup
  - Escoltar als infants
  - Tenir en compte les idees de tots i totes
  - Consensuador/a

- ❖ Conclusions de la dinàmica:

Es va analitzar el mapa i allò que havien dibuixat. Es van fer moltes preguntes a partir de tot allò que va sortir:

- Com es va arribar a consensuar allò?
- Els hi va agradar el procés emprat?
- Què en pensaven dels dos pirates?
- I en altres situacions on heu hagut de decidir coses? Què us agradaria decidir i no podeu?
- Com us agradaria participar?
- A on us ajudaria participar i a on no?

Al llarg del debat amb els infants es van fer paral·lelismes amb "la vida real" amb comentaris com per exemple, els pares no m'escolten, o els pares em renyen i no em deixen fer, etc.

Just abans de marxar els infants van descobrir que hi havia un cofre amagat. Quan el varen obrir van trobar una carta del pirata que deia "Gràcies per ajudar-nos a crear la nostra Illa, gràcies a la vostra participació el món pot ser molt millor. És per això que us regalo uns pegats de súper ajudants de pirates". Aquesta va ser una manera d'agrair l'esforç per pensar, per participar i va servir de reconeixement a la feina feta.

❖ Conclusions generals:

Tots els nens i nenes van participar molt activament de la dinàmica, amb molt bona predisposició i aportant comentaris de gran valor. Triar una manera diferent de fer aquest espai de debat va ser una bona opció, ja que estava adaptada a l'edat dels nens i nenes, i alhora va permetre poder parlar de situacions de participació i de presa de decisió des d'una òptica més propera a ells.

Font: Imatge extreta de la Primera Trobada d'Infants, PINCAT 2015

Grup 2

- ❖ Relator/a i dinamitzador/a: Marta Vilella i Raül Garcia
- ❖ Experiències presentades:

CRAE Elima - INTRESS

Noies del centre participen de l'organització i desenvolupament de les activitats d'estiu: Camino de Santiago (noies amb més autonomia) o viatge a Menorca (noies amb menys recorregut a l'entitat). Prèviament als viatges, és en assemblea on es decideixen responsables de tasques, s'organitzen els desplaçaments, la ruta, etc. Valoració molt positiva de l'experiència per part de les mateixes noies.

Fundació Main

Es vol iniciar un nou repte en el marc de les Unitats d'Escolarització Compartida de l'entitat, per tal que infants puguin participar més en dos àmbits: Endegar nous projectes i que els professionals puguin tenir més formació (infants puguin també decidir en què). Es vol, mitjançant assemblees, dur a terme una prova pilot.

Sant Joan de Déu - "Kids Barcelona"

Consell d'infants de voluntaris i pacients, per a la participació infantil en temes com poden ser la innovació, la biomedicina, la

recerca, els assajos clínics, etc. Són 17 infants els que formen aquest Consell, participant d'un projecte internacional (sent únic hospital a l'Estat espanyol).

CRAE Petit Príncep - Intress

CRAE a Santa Coloma, en procés d'adaptació ja que hi ha hagut un canvi d'entitat gestora; adaptant-se a noves dinàmiques, intentant que la participació dels infants sigui un aspecte rellevant. S'està ja duent a terme una assemblea quinzenal; es vol que els infants puguin participar en aspectes de gestió.

A l'assemblea es decideixen coses de dinàmica diària i és el referent qui puja les propostes a l'equip educatiu. Aquest decideix sol, sense debatre amb infants.

Esplai Pubilla Cases – Can Vidalet

Eleccions de representants cada 2 anys, en assemblea general; Els infants es volen implicar, participar de la Junta Directiva, perquè volen que es puguin reconèixer les seves opinions i interessos. Volen escollir a 2 infants de entre 14 i 15 anys, i 3 de entre 16 i 18 anys.

❖ Treball en subgrups:

El grup es divideix en quatre subgrups per debatre i consensuar tres elements afavoridors i tres limitadors en relació a la participació infantil.

Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2015

Grup 3

- ❖ Relator/a i dinamitzador/a: Susagna Escardíbul, Carles López, Carolina Ruiz, Àlex Pigem i Eva Salomó.
- ❖ Experiències presentades:

AEIG Roger de Flor

L'objectiu de l'experiència presentada és canviar l'educació: "Fer una educació per a l'alumne i no a l'alumne per a l'educació". Algunes accions plantejades consisteixen en canviar la forma d'avaluar als alumnes (que no sempre sigui a través d'exàmens) i preguntar més sovint als alumnes què és allò que necessiten.

EDUVIC

El Consell de Joves d'EDUVIC està format per representants de les assemblees dels diferents serveis residencials d'EDUVIC (CRAE, Centre Acolliment, Residència Maternal). Semestralment es troben amb la Direcció General de l'entitat per tal d'abordar i fer propostes, en relació a aquells aspectes que els afecten en el seu dia a dia de la vida en els centres.

Entre el Consell de Joves i el Consell Directiu es comprometen a crear un document per millorar la relació que hi ha entre els joves i els educadors.

Fundació Resilis

Actualment existeix una assemblea de joves en un dels seus serveis. El president és elegit a través d'unes eleccions on els diferents candidats presenten programes polítics que recullen propostes per millorar l'entitat. El compromís de la Fundació Resilis consisteix en portar aquesta metodologia a altres serveis de l'entitat.

Centre Obert Compartir

L'equip directiu de l'entitat i el grup de joves han pres el compromís de millorar la vida de la gent del barri a través d'accions acordades conjuntament. El projecte rep el nom de "Igotic". És una decisió molt recent i estan intentant definir i dissenyar quina serà la millor metodologia de treball per apropar-se a la gent del barri.

Esplai Espurnes

El compromís del projecte "Patis Vius" és modificar els patis de l'esplai a través d'un procés participatiu on hi intervindran els infants, les famílies i l'Ajuntament, entre d'altres.

AEiG Roger de Flor

Els infants de l'AEiG Roger de Flor (Tina, Maresme) van identificar diversos espais del poble que els agradaria canviar. Posteriorment van elaborar una proposta per canviar aquests espais que va ser presentada a l'alcalde del poble.

Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2015

❖ **Desglossament del total d'experiències presentades:**

Fundació RESILIS

Projecte: Programa de Participació Democràtica (Pis Bolós-SPAE)

Objectiu: Fomentar la participació en la presa de decisions consensuades dins el servei (Pis). Simulant un procés d'eleccions parlamentàries, amb la creació de partits polítics, debat electoral i eleccions del president.

Breu descripció: Es millora la convivència gràcies a l'autogestió, adaptant el marc de l'apoderament de comunitats. El Programa neix el 2013, es consolida l'any 2014 i continua vigent el 2015. El 2014 es fa proposta des de l'Equip Educatiu de promoure la participació en els mecanismes que pugui oferir el barri i la ciutat. El 2015 es porta a la pràctica l'acostament a l'Associació de Veïns amb accions concretes i es presenta una proposta en els Pressupostos Participatius de l'Ajuntament de Girona. Es tracta, doncs, de realitzar un treball en Participació Comunitària, des de dins cap a fora del servei.

EDUVIC

Projecte: La participació del Consell de Joves en la governança de EDUVIC.

Objectiu: Elaborar una guia de bones pràctiques per la relació entre educadors i joves.

Breu descripció: El Consell de Joves de EDUVIC està format per representants de les assemblees dels diferents serveis residencials de EDUVIC (CRAE, Centre Acolliment, Residència Maternal). Semestralment es troben amb la Direcció General de

l'entitat per tal d'abordar i fer propostes en relació a aquells aspectes que els afecten en el seu dia a dia de la vida en els centres.

A la passada trobada del Juny de 2015, més enllà de fer demandes vinculades a les infraestructures dels serveis (necessitat d'un nou sofà, possibilitat de posar un mirall a l'entrada, claus a les portes, millora de les dinàmiques de sortida...), es va abordar el tema de la relació amb els educadors. Les demandes anaven vinculades a la millora de l'atenció i l'actitud d'escolta que els educadors havien de tenir amb les noies.

Es va acordar poder començar a treballar en l'elaboració d'un document que recollís aquells aspectes que afavoreixen i aquells que dificulten la relació entre noies i educadors. La idea seria poder construir conjuntament una guia per la millora de la relació.

Edat de les noies implicades: Hi participen noies de 13 a 18 anys ateses als 3 serveis residencials de l'entitat.

Els infants participaran del procés de creació de l'acció/projecte:

La idea es que el projecte estigui coordinat des del Consell de Joves de l'entitat, però fer partícips a la resta de joves atesos als serveis residencials a través del debat i el treball que es desenvoluparà dins de les assemblees de cada un dels centres.

Aproximadament hi participaran uns 50 joves. Així mateix, cada un dels centres compta amb un Educador representant de la Comissió de Participació de l'entitat que serà l'encarregat de dinamitzar conjuntament amb els representants de les assemblees aquesta activitat.

Temporalitat: 1 any.

Resultats esperats: Creació de la guia de bones pràctiques. Incorporació de la guia en la documentació dels diferents Projectes Educatius del Centre. Incorporació de la guia com annex dins de la Normativa del Centre que s'entrega a les noies el dia de la seva arribada. Incorporació de la guia al Model d'Intervenció Educativa d'EDUVIC, per tal de traslladar-ho en el moment en que es facin formacions per la incorporació de nous educadors.

❖ **Desglossament del total de compromisos presentats:**

ITACA

Objectiu: Formular dinàmiques per garantir la participació en la elaboració del pla estratègic institucional de l'entitat; Incidir en els diferents àmbits estratègics de l'entitat en els propers 4 anys; Garantir la veu dels infants, joves i famílies en el pla Estratègic de l'entitat.

Breu descripció: Aquest projecte pilot que es va començar a treballar durant l'estiu té com a objectiu democratitzar la participació en tots els nivells, donant veu i protagonisme als infants, joves i famílies del centre, per garantir que les seves necessitats estiguin reflectides en un document estratègic de l'entitat els propers 4 anys. Està dissenyat de tal manera perquè tots els grups puguin participar (de 3 a 18 ANYS).

RESILIS

Projecte: Programa de Participació Democràtica.

Objectiu: Estendre el Programa de Participació Democràtica, convenientment adaptat, a altres serveis d'acció educativa de l'entitat.

Breu descripció:

Identificació dels serveis on es pot implementar una metodologia basada en el Programa, adaptant-ho a les peculiaritats de cada servei, sobretot pel que fa a l'edat d'infants i joves. En aquesta fase, el grau de participació de cada infant/jove es veurà reflectit en l'anàlisi procedimental i de resultats que proporcioni cada servei.

Temporalitat: any 2016.

Resultats esperats:

Augment del nombre de decisions consensuades entre infants/joves i equips educatius portades a la pràctica. Assoliment del 50% dels objectius plantejats en el Programa.

RESILIS

Projecte: Crear espais de participació en la governança de l'entitat.

Objectiu: Estudiar la possibilitat de crear espais de participació estables en la governança de l'entitat per part de joves i infants.

Breu descripció: Cal estudiar la manera d'implementar els esmentats espais. En un segon moment, la implicació dels infants i joves escollits a cada servei s'esdevindrà en l'assistència presencial en els espais determinats, amb veu i vot.

Es tractaran temes que afectin a l'entitat tant de manera total com parcial.

Temporalitat: Entre el 2017 i 2018. Segons com funcioni l'anterior projecte.

Esplai MOWGLI

Projecte: Creació de Comissions Mixtes.

Objectiu: Permetre als infants de l'entitat participar activament del procés de presa de decisions que es realitza a les comissions mixtes (famílies, monitors i ara infants) de cada una de les activitats extraordinàries de l'entitat, tot formant part de les reunions en les que s'expressin idees i es prenguin les decisions pertinents.

Breu descripció: El projecte s'iniciarà amb infants de 9 a 12 anys (grups de la secció de mitjans). El projecte consistirà en la participació dels infants en les comissions mixtes de les comissions extraordinàries de l'entitat en les que es prenen decisions importants per a tothom. Aquestes activitats tenen un pes molt important en el nostre projecte d'entitat i, ara per ara, els infants tenen poc a dir.

El procés caldrà iniciar-ho, mitjançant la participació en aquesta trobada, a través de les propostes dels infants per tal de conèixer en quines decisions d'entitat volen prendre partit. A partir d'aquí s'haurà de dissenyar el projecte i veure de quina manera s'encabeixen les decisions i les opinions dels infants en les comissions mixtes d'entitat, i quines són les decisions de les que poden participar activament tot adaptant llenguatge, horaris, etc.

Un cop trobat el procediment, caldrà posar-ho en pràctica a partir del mes de gener. Els participants (infants) aniran variant a cada una de les comissions mixtes per tal de poder obrir la participació al màxim d'infants possibles.

Temporalitat: De gener a juny.

Resultats esperats:

Iniciar la participació dels infants de l'entitat en decisions que afecten a tots i a totes; acceptació per part dels infants, les famílies i l'equip del projecte, sent conscients que implicarà temps i esforç per part de tots i totes.

Millora del projecte amb el pas del temps, oferint noves estratègies de participació dins de l'entitat, per a totes les edats i per a diferents àmbits d'actuació.

Esplai Espurnes

Projecte: Un nou pati.

Objectiu: Aconseguir la participació i veu dels infants, famílies i monitors/es per tal de reformar l'espai de patis de l'esplai.

Breu descripció: El projecte s'iniciarà a principis de l'any 2016. Es tracta de donar veu a tots els infants, famílies i monitors de l'entitat entorn la reforma de l'espai de patis. No volem que únicament sigui una pluja d'idees i opinions, els patis és un espai comú, per tant, volem que tothom pensi amb la major visió global possible. Volem crear espais de participació on es trobin diferents edats i on es facin propostes concretes de reforma. Volem comptar a més amb l'ajuda d'experts per tal d'adaptar les idees i fer-les viables a nivell arquitectònic. Amb tot, l'edat dels participants es situarà entre els 3 i 16 anys.

Temporalitat: Any 2016.

Resultats esperats: Esperem d'una banda tenir uns nous patis adaptats als interessos i inquietuds dels infants que els utilitzen dia a dia. D'altra banda volem que aquest projecte ens serveixi com a inici per fomentar la participació d'infants i joves en aspectes de fons de l'entitat.

Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet

Projecte: "ENS A-JUNTA-REM!!!"

Objectiu:

Aconseguir que els joves participin en la Junta Directiva de l'Esplai, com a representants dels infants.

Breu descripció: Tots els infants de l'esplai serien els encarregats d'escollir a dos representants dels grups *Joves 2* i *Joves 3*, per representar-los i formar part de la junta.

Temporalitat: Elecció dels representants cada dos anys.

Resultats esperats: Aconseguir donar a conèixer les idees de tots els infants de l'esplai i poder defensar aquests interessos davant la junta directiva, a la vegada que participen en les decisions importants de l'esplai.

AEiG ROGER DE FLOR

Projecte: Impulsar un Consell d'Infants al Cau.

Objectiu: Fer participar a tot l'agrupament de les decisions que es prenen a partir de la creació d'un consell d'infants.

Breu descripció: El projecte consisteix en crear un consell d'infants dins del propi agrupament escolta i guia, Roger de Flor de Tiana, que fomenti la participació activa i la presa de decisions en tots els àmbits de l'agrupament, amb especial atenció a tots aquells que facin referència a aspectes de governança.

El grup motor que desenvoluparà aquest projecte seran els Pioners i Caravel·les de l'agrupament, actualment nois i noies entre 14 i 15 anys. Els nois i noies planificaran les accions a dur a terme per a crear aquest consell d'infants, en faran coneixedors a la resta d'infants i joves de l'agrupament i els engrescaran a participar-hi. El projecte començarà amb una fase de prova on s'aniran polint detalls i establint dinàmiques de funcionament i de presa de decisió per tal que es pugui iniciar el curs 2016-2017 amb un consell d'infants operatiu i amb acció real i significativa.

Temporalitat: Inici a gener de 2016. Fins a juny 2016 període de proves (assaig-error). Setembre 2016: Posada en funcionament.

Resultats esperats: Que tot l'agrupament s'impliqui amb el projecte i poder començar el curs vinent amb el consell d'infants actiu i operatiu dins de l'agrupament.

AEiG SANT ADRIÀ

Projecte: "Aprenem a Participar".

Objectiu: Conèixer i analitzar quins són els processos, tant individuals com grupals, que es donen en situacions de participació i presa de decisions.

Breu descripció: A partir de descobertes, excursions i petits projectes amb entitats, els nens i nenes de la unitat de Castors i Llúdrigues hauran de superar les dificultats i les diverses situacions que es trobaran realitzant-les tot fent un anàlisi i reflexió.

Els nens i les nenes de l'Agrupament Escolta i Guia Sant Adrià formen part de la unitat de Castors i Llúdrigues i tenen unes edats compreses entre els 6 i 8 anys. Faran diferents dinàmiques, perquè tractin aquests aspectes més emocionals (tant individuals, com en grup) que els podrien sortir al participar i prendre decisions, tenint sobretot en compte més el COM, que no el QUÈ, d'un procés de participació.

Temporalitat: Gener 2016 inici del projecte. Participació en petites assemblees, organització de petits projectes, preparació d'activitats i campaments. Juny/ juliol 2016 finalització del projecte amb els campaments d'estiu.

Resultats esperats: A partir dels diversos projectes i situacions, que els nens i nenes siguin conscients de tot el que implica participar i prendre decisions i com això els afecta a ells a nivell individual i també a nivell de grup.

d) Tercera part:

La tercera part de la trobada va tornar a ser una sessió plenària a l'auditori amb la finalitat de compartir els compromisos adquirits per impulsar la participació dels infants en la governança de les seves entitats, i de posar en comú els factors limitadors i facilitadors de la participació que havien sortit del debat generat en els tres grups de treball. En aquest document es citen alguns dels exemples que varen sortir.

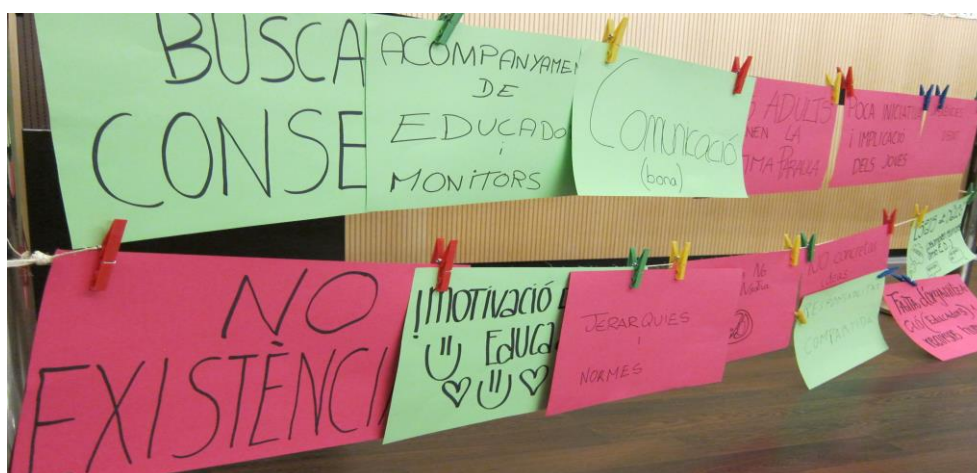

Els factors facilitadors i limitadors de la participació infantil i juvenil en la governança de les entitats socials

- ❖ **Elements que SÍ afavoreixen la participació infantil en la governança de les entitats:**
  - *"Estar representats"*. Les entitats han de tenir espais de representació d'infants i joves on es reculli la seva veu i es construeixi conjuntament amb els educadors/es.
  - *"Espais de diàleg: assemblea, reunions amb els educadors, etcètera"*. Aquests són alguns exemples d'espais on els infants i joves poden estar representats.
  - *"Iniciativa i implicació dels joves"*. És imprescindible que infants i joves vulguin participar.
  - *"Bona comunicació"*. Han d'haver-hi les vies de comunicació necessàries que facin possible processos de participació.
  - *"Buscar el consens"*. En els processos participatius on els infants i joves hi intervenen, cal trobar el major consens possible en les decisions que es prenen per tal que la motivació, element fonamental en la participació, no decreixi.
  - *"Acompanyament d'educadors i monitors"*. Els educadors i monitors han de creure que la participació és possible, i han de poder acompanyar als infants i joves, perquè aquests puguin construir, decidir, etc.
  - *"Acompanyament d'especialistes"*. Els infants i joves moltes vegades tenen iniciativa per tirar endavant una idea però necessiten comptar amb el suport de l'assessorament adequat.

- *“Responsabilitat compartida”*. S’ha de treballar amb els infants i joves en la responsabilització que comporten les tasques que anem decidint en els processos de participació.
- *“Que ens escoltin amb atenció”* . Per generar processos de participació és essencial l’escolta activa per part de l’adult d’allò que diuen i comuniquen els infants i joves: les seves idees, propostes, etcètera.

- ❖ **Elements que NO afavoreixen la participació infantil en la governança de les entitats:**

- *“Poca iniciativa i implicació dels joves”*. Si l’infant o el jove no volen implicar-se en un procés de participació difícilment el podem proposar.
- *“No m’agrada que els adults no ens expliquin, perquè estan enfadats i, quan ho estan, ho paguin amb nosaltres sense motiu”*. Els adults han de poder explicar en tot moment perquè decideixen aquells aspectes que afecten als infants i joves perquè aquests puguin entendre les decisions preses.
- *“Que els pares no estiguin amb el mòbil quan estan amb nosaltres”*. Cal estar pels infants i joves de forma activa, perquè pensem que el que tenen a dir o a construir és tant important com el que podem fer des de la visió adulta.
- *“Que els grans no manin”*. L’autoritat mal entesa pot ser un element que coarti la participació, per tant, cal que hi hagin normes i regles en la participació, però podem treballar per consensuar-les.

- *"Diferències d'edat"*. Caldrà pensar bé el que volem aconseguir i veure a quines edats dirigim la proposta. El procés s'ha d'adaptar a la maduresa de l'infant.
- *"Falta d'organització dels educadors i recursos humans"*. Els processos participatius amb infants i joves requereixen d'una major preparació per part dels adults, que no poden oblidar el seu paper de facilitadors i acompanyants.
- *"No concretar idees"*. Els infants i joves no estan acostumats a participar de forma activa en segons quins àmbits, per tant, els educadors/es hauran d'ajudar durant el procés a concretar idees, establir processos, etcètera.
- *"No entendre que ens podem equivocar, i criticar-nos si ens equivoquem"*. Participar és un procés i el procés ja és un valor prou important, ja que durant aquest es posen en marxa diferents habilitats útils per a la vida, per tant, no ens hem de capficar amb l'error, tot al contrari, aquest ha de servir com una oportunitat de creixement, de trobar noves solucions, etc.

Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2015

Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2015

7.2. Valoració de la primera trobada

a) Dinàmica:

Es va fer una dinàmica amb una pilota de colors que representava a la PINCAT. Es va llençar la pilota perquè algun assistent a l'acte l'agafés. Cada cop que un infant o jove agafava la pilota havia de fer una breu valoració de la trobada i expressar la voluntat de continuar el treball encaminat cap a una segona trobada.

Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2017

b) Algunes de les valoracions dels infants i joves:

- Cal incorporar més experiències de participació a la següent trobada.
- Que puguin participar més noies dels centres residencials.
- Tornaria a fer una altra trobada, perquè m'ha agradat molt i no canviaria res.
- La jerarquia no s'ha trencat, no es respecte a tothom, cal que s'escolti la veu de tothom, molta gent es queda sense opinar.
- Cal més veus, però ha estat positiu.
- La revolució està a les nostres mans, i cal veure si tenim ganes de lluitar pel canvi.

c) Algunes de les valoracions dels adults:

- Es necessita molt més temps i unes dinàmiques on encara es pugui parlar més.
- Un educador ens diu que els agradaria tornar, però han de ser els joves que han participat els que ho decideixin finalment.
- Tornarem amb més gent, ja hem fet una part del camí.
- Una educadora comentat: necessitem eines que ajudin per fomentar la Participació. Algun tipus d'expert que ens pogués ajudar.
- Incorporar al grup promotor a alguns dels joves o infants present.

d) Valoració de la professora Anna Maria Novella:

Cadascú a d'escollir que fer a la propera trobada, si participar o no, però aquest canvi està a les vostres mans. Avui sou un grup reduït, però sou la veu dels vostres companys/es, per tant, aquest grup no és tan petit, personalment em porto moltes coses, espero que vosaltres també.

e) Resum global:

➤ *Punts forts:*

- L'alt grau d'implicació i participació dels infants i adolescents.
- Fer que fossin ells els protagonistes del seminari.
- L'organització (treball previ realitzat)
- Barrejar edats en els grups de treball.
- Fer l'última part, de reflexió i tancament conjuntament.
- L'espai i el lloc (sales espaioses i acollidores).
- Va haver tot el material necessari

➤ *Aspectes a millorar:*

- Va faltar treballar abans del seminari amb els monitors per explicar bé les dinàmiques.
- Es van pensar masses dinàmiques a fer i no ens va donar temps de poder treballar-les bé.
- Va faltar més presència de la franja d'edat infantil. Més infants de CRAES.

8. SEGONA TROBADA D'INFANTS I JOVES

- **Data:** 21 de maig de 2016
- **Lloc de realització:** AEIG Roger de Flor (Tiana)
- **Participants:** 7 entitats, 45 infants i joves, i 20 adults
  - AEIG Sant Adrià
  - AEIG Roger de Flor
  - Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet
  - ECAS
  - Fundació Resilis
  - Fundació Champagnat
  - Esplai Espúrnes

8.1. Descripció de la segona trobada

a) Objectius:

- Promoure un segon espai de reflexió en relació a la participació infantil des del protagonisme i lideratge dels nois i les noies representants de les diferents entitats adherides al projecte, per tal de poder exposar com s'estaven desenvolupant els diferents projectes (compromisos adquirits a la primera trobada), i compartir amb la resta d'infants els dubtes, així com resoldre els mateixos amb les aportacions de tots els participants

- Aconseguir que aquesta segona trobada fos menys dirigida pels adults i que els infants prenguessin més protagonisme en les diferents parts de la trobada

b) Primera part:

❖ **Espai de benvinguda.**

L'Adrià de la Hoz i en JA Ruiz, membres del grup promotor del projecte, van donar la benvinguda als infants i joves i van explicar breument el que faríem al llarg del matí. Tot seguit, els joves del AEIG Roger de Flor van donar la benvinguda als participants i van desenvolupar una activitat de coneixença.

Imatge extreta de la Segona Trobada, PINCAT 2016

❖ **Espai de reflexió sobre el valor de la participació:**

Els infants de l'Esplai Espurnes van preparar una dinàmica per recordar la importància de la participació. La idea d'aquesta activitat era recordar als presents la importància que té que els infants participin.

Imatge extreta de la Segona Trobada, PINCAT 2016

Aquestes dues activitats es van desenvolupar a l'exterior del Cau, al Parc del Doctor Mascaró (Tiana, Maresme), on els infants es van organitzar com van considerar per desenvolupar les dues activitats descrites.

c) Segona part

❖ **Espai intercanvi d'experiències**

Es van exposar 3 experiències (projectes) en relació a la participació. Aquestes propostes s'havien acordat a la primera trobada feta al novembre.

Els diferents participants es van distribuir de forma proporcional a les diferents sales per escoltar les explicacions dels companys/es. Cada 15 minuts es tornava a repetir l'explicació del projecte i els oients anaven canviant de sala amb la finalitat de poder escoltar les tres exposicions.

Les tres primeres experiències presentades van ser:

Taula 4:

Associació Gabella. Consell de participació "iGòtic".

El iGòtic està format per dos representants dels diferents grups d'edat, un representant de l'equip directiu i un representant de l'equip educatiu. Està previst que també hi hagi representants de les famílies. La seva funció és la de manifestar les opinions existents i decidir sobre la governança de l'entitat en els seus diferents àmbits: Les activitats que es realitzen, pressupostos i recursos de l'entitat, horaris, comunicació interna i externa, el projecte educatiu, les normes i la planificació general. Per arribar a la construcció de tal consell durant tot el curs 2015-2016 es va fer un procés de reflexió sobre què és participar i què implica així com unes primeres passes d'actuació. Les fases realitzades des de l'inici del curs 2014- 2015 són: 1. Què és participar? <i>Reflexió amb els infants i joves dels grups del centre obert i juvenil</i> 2. Construïm una eina de participació. <i>Decidim la creació del consell iGòtic i comencem a pensar què volem fer.</i> 3. Ens posem a treballar pel barri. <i>Els joves tenen ganes de fer quelcom pel barri i comencem a</i>	Quin era el projecte presentat?

<i>treballar i fer un anàlisi de necessitats del nostre entorn</i> 4. Decidim què volem fer pel barri. <i>Els representants d'iGòtic presenten en l'assemblea els resultats de l'anàlisi i decidim entre tots què volem treballar. Acordem que a través de 4 projectes d'ApS intentarem pal·liar algunes de les necessitats descobertes.</i> 5. Decidim com ho volem fer. <i>Reunits per interessos es realitzen dues sessions de disseny dels projectes.</i> 6. En què vull participar jo? <i>Una vegada planificats els tallers d'ApS escollim on volem participar</i> 7. Ens posem a treballar. <i>Es realitzen els projectes d'ApS acompanyats d'educadors/es i talleristes referents</i> 8. Mirem com ha anat. <i>Avaluem els projectes i celebrem el procés que hem viscut fins el moment.</i> 9. I a partir d'ara, què? <i>Plantegem les noves accions de l'iGòtic, així com els àmbits on afavorirà la participació infantil durant el curs 2016-17.</i>	
En el marc del 25è aniversari de la Convenció dels Drets dels Infants l'equip educatiu de l'Associació Gabella es planteja com a repte treballar durant tot l'any la convenció amb els infants i joves per tal d'apoderar-los, que siguin coneixedors de la convenció i es reconeixin a sí mateixos subjectes de drets. El projecte presentat parteix del principi de la participació. Des de l'associació Gabella s'aposta per incorporar la Participació Infantil en el sí de l'entitat. És per aquest motiu que podem dir que participar en els seminaris proposats des de la PINCAT ens ha empès a creure en el poder de la participació infantil, així com a poder conèixer experiències	Què us va aportar el fet de compartir el projecte amb la resta d'entitats?

d'èxit que encoratgen a treballar en aquest camí. A més a més, el mateix seguiment realitzat des de la plataforma ha donat un to de rigurositat que ha fet que els infants i joves de la nostra associació han valorat, els ha fet entendre que el camí iniciat no és una activitat més, sinó una manera de fer que pot canviar el paradigma sota el qual ens trobem.	

Font: Fundació Gabella, resposta a la fitxa de seguiment (2016)

Taula 5:

AEiG Roger de Flor. Consell de participació "Patata".

Consell Patata és un consell d'infants on les diferents branques agafen un representant i després porten les idees al consell de caps per poder valorar-les.	Quin era el projecte presentat?
Van obtenir diverses idees i conèixer més gent.	Què us va aportar el fet de compartir el projecte amb la resta d'entitats?

Font: AEiG Roger de Flor, resposta a la fitxa de seguiment (2016)

Taula 6:

Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet. Projecte "Ens-a-junta-rem". Participació activa a la junta de l'esplai.

El nostre projecte té com a finalitat poder participar activament a la junta del nostre esplai. Pensem que és una bona forma de donar a conèixer el nostre punt de vista en els aspectes del dia a dia que es tracten en la junta directiva del centre i de poder donar a conèixer la nostra opinió en temes que ens afectem. Participem de les diferents comissions en què s'organitza la junta, col·laborant activament en l'organització de festes i altres activitats del centre. A més a més, estem treballant perquè la veu de tots els infants, des dels més petits als més grans, pugui ser recollida i escoltada en aquest òrgan de decisió	Quin era el projecte presentat?
Ens va ajudar a tenir més clar el nostre projecte i a conèixer altres projectes molt interessants. També va ser molt útil que altres nois i noies ens donessin el seu punt de vista sobre el nostre.	Què us va aportar el fet de compartir el projecte amb la resta d'entitats?

Font: Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet, resposta a la fitxa de seguiment (2016)

Finalitzat el temps es va donar l'esmorzar als participants i es van presentar les tres experiències següents:

Taula 7:

AEiG Sant Adrià. Disseny i execució de la festa /sopar de final de curs

El projecte presentat consistia en una gran festa/sopar de final de curs en què les famílies i totes les unitats del cau participarien d'una manera o d'una altra. Els castors i llúdrigues (els mes petits) de l'AEiG Sant Adrià van decidir, mitjançant un seguit de dinàmiques i petites assemblees, preparar i organitzar una trobada entre tots els membres de l'agrupament. Primer van decidir tot el que volia dir fer un sopar, havia d'haver menjar i beguda, focs artificials, jocs, música, un tresor i els convidats especials: pirates, indis, famílies i unitats de l'agrupament. Van decidir qui seria responsable de cada cosa i es van posar a fer feina, van fer una carta per convidar a les famílies [...] també els van proposar un menú concret (truita i macarrons, el condiment a escollir) van anar a comprar les begudes, el pica-pica i els focs artificials, van contactar amb els músics perquè toquessin i van decidir quines cançons tocarien, els van donar pas a l'hora de l'actuació i van dinamitzar els jocs com la descoberta del tresor a la plaça. Tot fet i decidit per la unitat, els adults únicament van jugar un paper de dinamitzadors i acompanyants.	Quin era el projecte presentat?
Participar d'aquesta proposta ens ha ajudat molt per l'aprenentatge extret de les trobades de participació infantil i tenir una línia de curs a seguir. Destacaria, sobre els infants, el fet de donar-li molta importància a allò que fan. En compartir el projecte realitzat els castors entenien que hi havia gent pendent del que estaven fent i animada perquè ho seguissin fent. Així doncs,	Què us va aportar el fet de compartir el projecte amb la resta d'entitats?

els motivava a participar d'aquella idea i de mésque en poguessin sorgir més endavant, perquè acostumen a fer moltes coses d'aquesta índole i no s'adonen de la importància fins que veuen ells mateixos que hi ha molts ulls posats en allò que fan.	

Font: AEiG Roger de Flor, resposta a la fitxa de seguiment (2016)

Taula 8:

INTRESS. Creació del Consell d'Infants.

Els representants de tres de centres residencials de INTRESS presentaven el procés de formació del Consell d'Infants de l'entitat. La metodologia per portar-ho a terme va ser la votació a partir de l'elecció dels discursos més significatius; més rellevants per cadascun dels rols. Per tant, va ser una elecció democràtica, a on els mateixos representants són els nois i noies que formen el Consell d'Infants. Durant l'exposició, a part d'explicar aquest procés de formació del Consell, alhora vam centrar-nos en el procediment de les Assembles de grans, dins d'un dels centres, que també actuen com a representants de mitjans i petits, exposant les seves necessitats. I els altres com les organitzaven.	Quin era el projecte presentat?

En aquest sentit tenim experiències diferents. Mentre que en un parell de centres les noies, després d'un primer contacte, es van qüestionar el perquè estaven amb joves d'esplais i no només de centres d'acollida, donat que la seva realitat és diferent. Van entendre que es tractava del mateix col·lectiu d'edat amb unes motivacions comuns. En canvi joves d'altres centres es van sentir incòmodes pel fet de que estaven exposant el seu "mode" de vida, els seus problemes de la vida quotidiana dins del centre, a altres nois i noies, inclòs nens petits, que ni tan sols sabien què era un centre, perquè hi vivien allà. Van sentir que els que els escoltaven no els acabaven d'entendre. Per uns ha estat una activitat que els ha ajudat en la motivació per continuar treballant des de les assemblees, i transmetent-los als companys la trobada, així com un impuls per continuar construint el consell. Pels altres ho han viscut com una vulneració de la seva intimitat, i els ha fet sentir molt malament. Haurem de treballar amb els infants tots aquests aspectes que estan en la nostra realitat; i que valorin la participació o no en properes trobades.	Què us va aportar el fet de compartir el projecte amb la resta d'entitats?

Font: INTRESS, resposta a la fitxa de seguiment (2016)

Taula 9:

Esplai Espurnes. Projecte "Patis Vius". Nou disseny dels patis.

A l'Esplai Espurnes disposem de quatre patis al local dels que gaudim dia a dia. Ara bé, fa anys que pensem que els hi podríem donar encara més vida i aprofitar-los més. Per això, des del grup de joves estem liderant un procés participatiu amb infants, famílies i equip educatiu per dissenyar-los i a futur, construir-los conjuntament. La nostra idea és recollir les idees i les aportacions de tothom ja sigui a través de dibuixos, propostes, conversa amb persones	Quin era el projecte presentat?

més expertes com ara arquitectes, etc. I tenim un objectiu molt ambiciós i és que almenys un cop al mes aquests espais puguin obrir-se a tot el veïnat. També ens caldrà l'ajut de l'administració per fer realitat el nostre projecte.	
Ens ha ajudat a posar-nos les piles per desenvolupar el projecte i ha estat molt satisfactori adonar-nos-en que el que estem fent és important i molt valorat pels altres.	Què us va aportar el fet de compartir el projecte amb la resta d'entitats?

Font: Esplai Espurnes, resposta a la fitxa de seguiment (2016)

d) Tercera part

❖ Valoració i tancament de la trobada

Per fer la valoració i tancament de la trobada ens vam tornar a desplaçar fins al parc. Allà els infants es van trobar amb un interrogant i una fletxa gegants al mig del terra.

Els infants i joves havien d'omplir els dos símbols amb idees i reflexions. A l'interrogant els participants podien escriure lliurement aquells elements que encara faltaven per incorporar al projecte que estaven desenvolupant. Per altra banda, la fletxa gegant seria per omplir-la amb tot allò que els joves i infants s'emportaven d'aquesta segona trobada.

Imatge extreta de la Segona Trobada, PINCAT 2017

Les idees que van sorgir van ser les següents:

INTERROGANT:

- "Posar-nos en contacte amb gent que ens pugui ajudar en el nostre projecte. Deixar més temps per relacionar-se en petits grups"
- "M'agradaria que tothom prengués consciència que l'edat no és cap límit i m'agradaria encoratjar a la gent a confiar en els nens més petits. Deixeu-vos sorprendre"
- "Fer una festa tots els centres de Barcelona i conèixer a tots els nens de Catalunya"
- "La propera quan torni vull aprendre més coses"

- "L'empresa de INTRESS ha de tenir més cura dels centres"
- "M'agradaria que s'adonessin, que de vegades les coses nom són iguals que com les veus"
- "Falta participació entre tots (diferents Esplais, grups i CAOS) i més dinàmiques"
- "Canviaria que hi haguessin més nens petits i fer més activitats mogudes"
- "Nom sabem que ens espera"
- "Més diferents edats i més joves"
- "En un futur aquestes entitats podrien dur a terme projectes relacionats?"
- "Activitats més per a joves, conèixer més a la gent, com demanar opinió als més petits?"
- "El lloc ha estat una mica inconvenient i els dubtes que portàvem no s'han resolt del tot"
- "Des del nostre punt de vista estaria bé canviar el lloc, però això seria el menys important. En general m'ha agradat, però coses com petites parts en l'organització s'haurien de millorar. Millor que la primera"
- "El que no m'ha agradat ha estat que crec que no ens ha ajudat molt a la nostra idea que teníem pensada"
- "Hi ha hagut moltes idees, però encara tinc alguns dubtes que no he pogut assolir"

FLETXA:

- "M'ha ajudat a motivar-me"
- "Som moltes entitats i el model proposat funciona igualment bé"
- "M'ha agradat venir perquè m'ha agradat que ens escoltin i apreciïn sobre les meves idees i propostes"
- "M'ha agradat conèixer el que fa cada entitat"
- "He après molt durant aquest projecte"
- "Es genial la possibilitat que els propis infants governin la seva infància"
- "Ha estat molt bé, hem après moltes coses, comparat amb la primera vegada, ha estat molt bé"
- "Aquesta segona trobada ha estat millor que la primera, crec que n'hem tret més profit entre tots"
- "L'opinió dels grans i dels petits compte igual"
- "Que tot ha sortit bé i hem portat el projecte endavant"
- "M'he sentit millor amb el meu projecte"
- "Ganes de fer les coses, bones idees, participació"
- "Poder compartir les idees, molta iniciativa"
- "Aquesta segona trobada ha estat molt bé, ha estat molt enriquidora"

- "He entès els projectes dels altres"
- "M'he sentit millor amb el meu projecte"
- "M'ha agradat a tenir més idees per millorar el nostre projecte"
- "D'aquest projecte m'emporto l'experiència d'aprendre que malgrat de vegades la gent no ho cregui, un grup de nens petits pot fer un projecte gairebé sense ajuda"
- "M'ha agradat que s'ha sentit més forta la veu dels infants i joves. El projecte ens farà més savis i ens acostarà els uns als altres"

Se'ls hi va dir que les diferents valoracions i idees les recolliríem des del grup promotor i les faríem arribar a totes les entitats participants.

Abans de marxar es va convidar a tots/es els/les participants a posar les mans a un mural que s'havia penjat a una de les parets del parc amb l'acrònim "PINCAT". Calia omplir de color el cartell amb la finalitat de recordar que totes les entitats participants formen la Plataforma d'Infància de Catalunya.

Imatge extreta de la Segona Trobada, PINCAT 2017

9. DEU RECOMANACIONS DE LA PINCAT PER POTENCIAR LA PARTICIPACIÓ DELS INFANTS I JOVES EN LA GOVERNANÇA DE LES ENTITATS SOCIALS

---

1. Creure en els infants i joves

Per endegar qualsevol procés de participació amb els infants i joves, i més en el nivell al qual ens estem referint, cal que creiem fermament en les seves capacitats i potencialitats i en la seva condició de ciutadania activa i del present. Hem d'estar convençuts que amb la seva particular visió de les coses ens aporten una nova perspectiva que cal valorar, respectar i acceptar.

Hi ha tres raons per fomentar la participació dels infants, primer de tot, perquè és un dret i, per tant, no és necessària sinó imprescindible. Segon, perquè comporta passar a l'acció i això als infants i joves els agrada. A més a més, la participació implica una millora dels àmbits on té lloc. Tercer, perquè potenciar la participació dels infants provoca aprenentatges educatius de primer nivell.

2. Tenir clar a qui va adreçat el procés participatiu

Tothom pot participar. Es tracta de definir des d'un principi la franja a la qual va destinat el procés de participació i que estigui ben adaptat, creant així les condicions adients per fomentar la motivació dels participants.

La transversalitat pròpia de la representativitat que ostenta la PINCAT va fer dissenyar la primera trobada d'infants i joves confiant que la barreja d'edats no seria un obstacle. Al llarg de les reunions preparatòries precedents a l'esdeveniment, es van anar produint les rectificacions necessàries per poder abastar una franja d'edats molt diferents però amb molts punt en comú. D'aquesta manera, es va

preveure un treball en gran grup que ocupava els parèntesis de l'acte (presentació i posada en comú del treballs en grup).

Per arribar a tractar els mateixos temes va ser clau poder repartir els grups respectant les següents franges d'edat: un grup de 6 a 8 anys, i la resta de grups integrats per infants i joves fins els 18 anys. A la segona trobada, en canvi, aquesta disposició no va ser necessària perquè cada participant exposava com havia estat el seu procés de participació, cosa que interessava a tothom, independentment de l'edat.

3. Implicar als infants i joves des del principi al procés de creació del projecte de participació

Qualsevol projecte de participació en la governança ha de partir de les necessitats i inquietuds d'infants i joves. És necessari incorporar-los des del principi i donar-los autonomia ja que ells poden aportar idees i, segurament, plantegin propostes que des del món adult, de vegades, no ens atrevim a fer o a veure. El rol dels adults ha d'anar encaminat a l'acompanyament i a enfortir la viabilitat del projecte proposat. Cal tenir present que hi ha una ratlla molt fina entre això i el dirigisme o la ingerència pròpia des de la posició de poder de l'adult.

Al llarg de tot el procés haurem de:

- Transformar en possibles solucions les preguntes emergides de la curiositat dels nostres grups
- Superar resistències
- Evitar anticipar-nos a les seves idees
- Ser flexibles si les coses no estan al 100% organitzades ni determinades
- Fugir de la creença que s'ha de tenir resposta per a tot

- Tenir una ment més oberta i estar disposats a escoltar les idees que tenen, tant les que ens fan arribar a través de canals formalitzats com aquelles que sorgeixen de manera espontània, amb convenciment en les seves capacitats

En definitiva, implica que els adults siguem valents i deixem espai per a la improvisació, per a la creativitat, per la no linealitat dels aprenentatges i sobretot per a la flexibilitat.

4. Tenir clars els espais de participació i de presa de decisions que té o pot crear l'entitat

És important detectar els espais de presa de decisions (govern), que té l'entitat on es poden incorporar els infants i joves i, si cal, crear-ne de nous. L'entitat ha d'incorporar en el seu organigrama els espais on els infants hi participen i fer que siguin coneguts per tots els seus membres.

Hem d'evitar la "participació aparador", és a dir, que es creïn espais buits d'objectius i continguts, i que es converteixin simplement en un aparador sense cap mena d'utilitat.

5. A participar s'aprèn participant

La participació és fruit d'un procés d'aprenentatge. Quantes més oportunitats té un infant o jove d'implicar-se en experiències participatives, més fàcilment desenvoluparà capacitats de participació.

Els infants i joves estan poc acostumats a que els adults els preguntem i, molt menys, a compartir espais de decisions com els que els podem plantejar. Haurem d'entendre que en un primer moment els costi participar, per tant, haurem de deixar un marge de temps raonable perquè la participació flueixi.

6. Fer accions que tinguin continuïtat i integrades en l'entitat

És important que el procés de participació no sigui una acció aïllada i puntual. Per aconseguir mantenir el nivell de participació i la motivació en el procés, hem de dotar de significació el que estem construint. El Projecte Educatiu de l'entitat ha de contemplar d'una forma transversal la participació, que es pot donar en àmbits diferents de l'entitat. Cal que aquesta s'impregni de la cultura de la participació.

7. Tothom ha de poder participar

La participació s'haurà de basar en el principi d'inclusió. Haurem d'adequar les eines que siguin necessàries perquè qualsevol infant hi pugui participar.

Una forma de facilitar la participació de tothom consisteix en projectar una línia de treball molt general que permeti anar incorporant aquelles propostes més específiques que surtin del grup. D'aquesta manera, resultarà molt més fàcil poder animar a cadascú a trobar el lloc que més li agradi en el projecte, que li generi més estímul o més comoditat, depenent de les seves motivacions. Serà en l'evolució del procés participatiu que cada infant i jove podrà construir el seu rol en relació a la resta, adquirint compromisos, actuant amb responsabilitat i aprenent a tenir una actitud més crítica.

8. El joc com a base de la participació

El joc serà un dels principals aliats a l'hora d'estimular la participació dels infants en la governança. La seva presència en les accions plantejades serà proporcional a l'edat i la maduresa del grup. Entenem que, en edats més primerenques, la participació estarà fonamentada en aquesta vessant lúdica pràcticament en la seva totalitat. En canvi, a

mesura que anem acostant-nos a la joventut, el joc anirà adaptant-se a maneres de fer més adultes.

El joc ens permet estimular la creativitat, tant necessària per trencar amb els clixés i la visió "adulta" que de vegades tenen de les coses. Quan les seves propostes no són una mica trencadores potser ens hem de preguntar si les seves aportacions no són simplement allò que ells creuen que nosaltres esperem escoltar.

9. La cuina de la participació és a foc lent

Qualsevol procés de participació implica una revisió dels temps i dels ritmes. Respectar els ritmes significa procurar temps perquè cadascú pugui relacionar-se, retrobar-se i conèixer-se. Treballar de forma relaxada. Temps pel treball col·lectiu i temps per al treball individual, per a la reflexió i la introspecció.

Haurem d'adaptar-nos i no angoixar-nos si el resultat que esperem no és immediat. La participació és implicació i això ens porta a l'autoexigència. Els infants i joves, igual que els adults, també són exigents i volen veure resultats de qualitat.

10. Recollir l'experiència i compartir-la

En les diferents fases del procés serà indispensable anar fent reunions o trobades per avaluar de forma participativa l'abast de les accions i posar-les en valor. Entre totes les persones implicades farem un recull de les experiències, contemplant tant els èxits com les dificultats i frustracions, aprenent a gestionar diferents situacions i a fer-ne una lectura encoratjadora. Aquest reconeixement compartit serà un dels principals factors de motivació durant tot el procés. També es debatrà

si cal o no fer-ne difusió fora del grup o de l'entitat i a quines esferes es voldrà arribar (família, veïnat, municipi, etcètera).

El reconeixement públic que es faci del procés participatiu també és important. Quan ho fem aconseguim:

- Posar en valor el seu treball i esforç
- Les seves experiències cobren major significació perquè ells mateixos són més conscients del que han après i de tot el que poden arribar a fer
- Contribuïm a donar visibilitat a la infància amb veu pròpia i a visibilitzar-la com a ciutadania activa
- El reconeixement dels altres actua com a reforç positiu i els apodera. L'infant és capaç de percebre's a si mateix com a ciutadà de ple dret; En pren consciència
- Transformem el fracàs en oportunitat d'aprendre dels errors i superar les dificultats
- Convertim l'èxit en motivació per fer més coses i fer-les millor